

Висновок

Музей сьогодні є не тільки об'єктом суспільного значення, а й візитною карткою стилю архітектора, що його запроектував. Яскраве концептуальне рішення може залучити додаткові туристичні потоки, але водночас значно ускладнити реалізацію та функціонування музейної будівлі. Ідеальний проект має відповідати вимогам як зовнішньої неповторності та іноваційності вигляду, так і вимогам внутрішньої функціональності.

1. *Bellevue Art Museum* // http://www.bellevuearts.org/about_us/index.htm_2. Богнер Д. Музеологическая концепция новой Пермской государственной художественной галереи // *Музей*. 2008. – № 6. 3. Богнер Д. Направления развития музейной сферы в Европе и мире // *Меняющийся музей в меняющемся мире. Конкурс 30 грудня-1 березня 2004*. 4. Гимельштейн Я. Музейное дело в рамках феномена Новой культурной политики и теории корпоративизма // <http://museum.philosophy.ru/old/triambos.html> 5. Ильина А. Где посмотреть на мечту архитектора? // *Собственник. Журнал о людях и домах*. 6. Мастеница Е.Н. Новые тенденции в развитии музея и музейной деятельности // <http://museum.philosophy.ru/old/triambos.html> 7. Никишин Н. Чего хотят и что делают современные российские музеи // *Меняющийся музей в меняющемся мире. Конкурс 30 грудня-1 вересня 2004*. – С. 48. 9. Montaner Josep, Oliveras Jordi. *The museums of the last generation*. London, New York, 1986. 10. Zeiger M. *New museum architecture. Innovative buildings from around the world*. London, 2005. 11. Калугина Т.П. *Художественный музей как феномен культуры*. СПб, 2001 С.184 12. Хрусталева М. *Дом-музей: история и будущее музейной архитектуры* // *Музей*. – № 6. – 2008. – С. 8.

УДК 711.4+72.012

В.І. Проскураков., В.О. Лук'яненко

Національний університет "Львівська політехніка",
кафедра дизайну архітектурного середовища

ОРИЕНТУВАННЯ В МІСТАХ СВІТУ НА ПРИКЛАДІ ЗАХОДУ ТА СХОДУ

© Проскураков В.І., Лук'яненко В.О., 2014

Висвітлено результати аналізу міського середовища міст Заходу і Сходу та основні засоби орієнтації, обґрунтовано потребу в уніфікованій системі знакування.

Ключові слова: орієнтація в місті, міське середовище.

An urban space of Western and Eastern cities was analyzed, main ways of orientation were high lightened, and the need of unified system of streets & buildings marking was justified.

Key words: orientation in city, urban space.

Постановка проблеми

В умовах глобалізації, яка відбувається в сучасному світі, важливо орієнтуватись у різних містах, побудованих за різними принципами, традиціями та культурами. Міста Заходу і Сходу не схожі за своєю планувальною структурою і побудовані за різними законами.

Аналіз останніх досліджень та публікацій

Це питання не є достатньо досліджено вітчизняними науковцями, проте інтенсивно вивчається за кордоном. Проблему орієнтування в місті досліджував польський науковець, доктор архітектури А.А. Кантарек в книзі "On Orientation in Urban Space" (2008) [1].

Формулювання мети статті

Метою статті є висвітлення результатів дослідження різних міст Заходу і Сходу для виявлення універсальних та унікальних методів орієнтування в їх урбанізованому середовищі.

Виклад основного матеріалу

Орієнтування в міському середовищі – “це сукупність людських психофізичних можливостей визначати своє положення в фізичному просторі міста та відносно значення цього простору. Орієнтування мусить буде розглянуто як базова річ, яка потрібна для цілеспрямованого пересування, поведінки та перебування в міському середовищі” [1].

Питання, які виникають у людини, що потрапила у незнайоме міське середовище, приблизно такі: “Де я?”, “Куди мені йти?”, “Чи правильно я йду?”, “Куди я прийшов?”, “Куди йти далі?” [2]. Відповідно, саме місто повинно давати відповіді на ці питання своїм зовнішнім виглядом. Інакше людина, яка почувається загубленою, відчуватиме дискомфорт, і як наслідок – отримає негативні враження від міста.

Автор публікації зібрав матеріали про східні міста анкетуванням жителів Індонезії, Індії та Японії. Загалом було розповсюджено 20 анкет і отримано 15 відповідей на них, результати порівнювали з даними анкет мешканців західних міст, зокрема м. Львова (Україна) та м. Берлін (Німеччина), аналіз отриманих даних є його інтелектуальною власністю.

Для досягнення поставленої у дослідженні мети мешканцям України (м. Львів), Німеччини (м. Берлін), Індонезії, Індії та Японії було задано такі запитання:

1. Які архітектурні елементи в силуеті міста допомагають Вам в ньому орієнтуватись?
2. Які об’єкти формують центр міста і чи ведуть до нього головні вулиці?
3. Чи пов’язана колористика районів міста з їх функціональними призначеннями?
4. Які принципи нумерації будинків? Чи розпочинається нумерація від центру?
5. Чи відіграють монументи роль просторових реперів-орієнтирів?
6. Які історичні типи орієнтації Вам відомі і існують у Вашому місті? Чи “всі дороги ведуть до храму”?

Аналіз відповідей, представлених в анкетах, показав, що зазвичай таких проблем не виникає у тих, хто живе у певному місті довший час, однак такі люди звикають до планувальної структури свого міста. Так, наприклад, людина, яка живе у Львові (радіально-кільцева структура, вулиці переплетені), некомфортно почуватиметься в Одесі (ортогональна структура, вулиці перетинаються під прямим кутом) і навпаки. Орієнтирами в такому випадку можуть стати значні елементи в силуеті міста, такі як телевізійна вежа в центрі Берліну (рис. 1), або монумент Куджанг в Богорі, Індонезія (рис. 2). Проте далеко не кожне історичне місто може похвалитися високими об’єктами в центрі міста. І, навпаки, в сучасних містах переважає камерний простір, в якому неможливо розгледіти орієнтири, якими би високими вони не були. Тоді вступають в дію звичні засоби орієнтування: інформаційно-вказівні таблички, нумерація будинків, мани, навігатор.

Рис. 1. Силует просторових елементів східної частини м. Берлін

Рис. 2. Монумент Куджанг в Богорі, Індонезія

Для того, щоб люди зберігали постійно “активну поведінку” в міському середовищі, розробляються певні системи нумерації будинків та орієнтирних табличок [3]. Мешканці Заходу вказали, що нумерація будинків починається від центру міста, а вулиця поділяється на парну і непарну сторону (європейська система ознак). Однак перед мандрівкою слід перевірити, як саме нумеруються будинки в конкретному місті, адже є винятки з цього правила (Чехія, Великобританія). На Сході нумерація будинків починається або від початку вулиці (Індонезія), або залежно від дати побудови (Японія) навряд чи допоможе зорієнтуватись. Для того, щоб зорієнтуватись у незнайомому місті, можна робити логічні висновки, але для цього потрібно хоча би раз звернути увагу на планувальну схему міста. Наприклад, при радіальній структурі міста найширші, найважливіші вулиці приведуть до центру. Проте, якщо ви опинились в глибині міст Сходу, логіки в утворенні вулиць немає і внаслідок їхнього хаотичного розташування немає правил орієнтування.

Сильним орієнтиром може бути колір. Однак у великих містах і Заходу, і Сходу немає залежності “колір – функція”. Кольоровий поділ будинків за функцією можна запропонувати проектувати у майбутніх містах.

У країнах, де релігія має важливе значення, орієнтуватись допомагають сакральні будівлі. Церкви та мечеті мають високі елементи даху та зазвичай розташовані так, щоб їх було добре видно. На рис. 3 видно церкву св. Єльжбети та св. Юра в силуеті м. Львова.

У певних містах світу орієнтирами можуть бути також елементи ландшафту. Так, гори, які завжди видно на горизонті міст (Бандунг, Токіо), швидко зорієнтують вас у просторі. Річки у переважній більшості міст протікають через центр, адже історично люди селились ближче до води, розпочинаючи забудову від річки.

Сукупність цих знань та вміння робити логічні висновки допомагають орієнтуватись у незнайомому місті. Проте, як показали результати опитування, уніфікована система знакування дозволяє орієнтуватись у будь-якому місті без спеціальних навичок, якщо врахувати певні вимоги, а саме:

- всі написи необхідно продублювати англійською мовою;
- уніфікованість (інформаційні вказівники однакові у всіх містах країни);
- мають активно використовуватись сучасні засоби носіїв інформації.

При цьому для кожного міста потрібно визначити актуальну деталізацію та сучасність інформаційно-вказівних елементів. Так, наприклад, електронні інформаційні пілони будуть зайвими витратами у маленьких не туристичних містах.

Рис. 3. Панорама м. Львова в напрямку храмів св. Юра та Ольги і Єлизавети

Висновки

Міське орієнтування – навик, який можна розвинути в собі із досвідом. Але без певних елементів міського середовища, які допомагають визначити себе у просторі, це доволі складне завдання. Якщо таких елементів немає історично, їх розроблення та впровадження в структуру і дизайн міста має бути одним з важливих завдань міської влади. Нетуристичні міста також потребують уніфікованої та полімовної системи орієнтування, адже тенденція до зникнення меж і кордонів між країнами в майбутньому буде лише посилюватись. Єдина система знакування вулиці і будинків у всіх містах України, адаптована під зовнішній вигляд та дизайн кожного конкретного міста, має бути розроблена і впроваджена на національному рівні.

1. Kciniagek A.A. *On Orientation in Urban Space* / A.A. Kantarek. – Krakow: Cracow University of Technology Press, 2008. – 125 p. 2. Система туристичного знакування міста Тернопіль. – 2011. – 34 с. // Електронний ресурс. Режим доступу: http://www.larnopol.te.ua/download/vkaz_tarnopol/Ternopil_signage_hook.pdf. 3. Скороходова А, В. Сучасне архітектурне середовище та його вплив на поведінку людини / А. В. Скороходова, Ю. В. Купрійова // Вісник національного університету “Львівська політехніка”. – 2008. – № 632. – С. 131–133.

УДК 711

В.І. Проскуряков, А.С. Паскевська

Національний університет “Львівська політехніка”,
кафедра дизайну архітектурного середовища

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗАКОРДОННОЇ ТА ВІДЧИЗНЯНОЇ АРХІТЕКТУРИ СЕРЕДОВИЩА ВІДПОЧИНКУ. РІЗНОВИДИ РЕКРЕАЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА

© Проскуряков В.І., Паскевська А.С., 2014

Розглянуто приклади закордонної та вітчизняної практики облаштування громадських будівель та споруд у рекреаційному середовищі. Проведено класифікацію громадських споруд у середовищі відпочинку.

Ключові слова: рекреаційна архітектура, громадські будівлі та споруди, середовище відпочинку.

The examples of foreign and domestic practice of public buildings and constructions arrangement were reviewed. A classification of public recreation facilities in the environment was carried out.

Key words: recreational architecture, public buildings, recreation area.

Постановка проблеми

Невід’ємним фактором при проектуванні громадських будівель та споруд є організація навколишнього середовища. Для порівняння закордонної та вітчизняної практики проаналізовано рекреаційну архітектуру та рекреаційні простори довкола неї.

Мета статті

Мета статті – показати широкий спектр різного виду підходів до вирішення просторів середовища відпочинку.

Виклад основного матеріалу

Рекреаційна архітектура – це вид архітектурної діяльності, об’єктом якої є формування рекреаційних просторів, вона близька за проблематикою до ландшафтної архітектури: поєднання штучного і природного середовища, оскільки ландшафт є головним середовищем рекреації.